

ЛІТО ДОВЖИНОЮ В ЖИТТЯ

Викатана роками й десятиліттями дорога звивалася, наче гадюка, між деревами та полями. Тіні старих дубів, що розділяли сусідні лани, лягали на дорогу. Стояв сонячний день. Тихий вітерець колихав листя і тонке гілля дерев. Навколо — ані душі. Лише машина, що розсікала повітря й мчала в невідомому напрямку. «Ауді» летіла на повній швидкості. Важкі чорні колеса здіймали за собою клуби пилуки, забруднюючи сіру лаковану фарбу. Крізь тоновані вікна важко було розгледіти, хто сидить усередині. Колеса спритно оминали ями та колії, залишені тракторами й іншою важкою технікою.

Було тихо. Ніхто й ніщо не сколихувало степову тишу — ані кування зозулі, яка відповідала черговій дитині на: «Зозуля-зозуля, скільки мені жити?», ані рев мотора авто. Здавалося, усе затихло, померло. Не було ні пташок у небі, ні єдиної хмаринки, а тільки нещадне сонце десь у височині, і його безжальне проміння. Час ніби застиг. Якби не дерева, які швидко пропливали за вікном, і не машина, яка кожні декілька секунд підстрибувала на черговій ямі, залишеній трактором, Міша так би й подумав.

Машина повернула і виїхала на бетонну дорогу, яка була ще гіршою за ту, що йшла між полем та лісопосадкою. Дорогою тягнулася довга темна смуга машинної оливи. Вона була ще свіжою — нещодавно хтось пробив піддон двигуна. Вздовж дороги на висоті пташиного польоту висіли важкі високовольтні кабелі. Вони безперервною лінією тяглися вдалечінь, не маючи ні початку, ні кінця, наче були замкнені в якесь дуже велике коло. Через дерева проглядалося поле з пшеницею і трактором біля нього.

— Ма, довго ще їхати? — запитав хлопець, тримаючи в руках увімкнутий телефон. Стрічка Інстаграму завантажувалася, але не

показувала жодних нових постів. Він знову і знову її оновлював, та щоразу марно. Інтернет зник, щойно вони виїхали за межі міста.

— Ні, — намагаючись перекричати голос диктора радіо і докричатися, щоб він розчув, відповіла жінка. Тонкі руки з червоним манікюром стискали чорне кермо з логотипом авто посередині. — Ще трохи.

— Я це вже пів години чую. Коли ми вже приїдемо?! — невдоволено бурмотів Міша, натякаючи, що без інтернету йому нудно, а слухати новини про політику й аварії п'яних водіїв не дуже хотілося. — Та й, навіщо їхати на все літо? Не можна кілька днів погостювати й додому? Що мені взагалі там робити? Я ж там нікого не знаю.

— Ой, підеш ввечері гуляти, познайомишся з кимось. З якоюсь гарною дівчинкою, наприклад, — жінка несильно штовхнула сина в плече кулаком і коротко засміялася. Мішу мамині слова обурили. Він не хотів ні з ким знайомитися, тим паче із забутого Богом села на краю світу.

— Та зараз, щоб я ще з якоюсь селючкою знайомився, — висловив своє невдоволення. — Спочатку кар'єра, потім — усе інше, — додав, демонстративно відвернувшись до вікна. Десь високо в небі, де птахи не літають, а хмари огортають землю, летів літак, залишаючи позаду себе довгу білу лінію, наче пензлик художника, що малює картину. На ньому він і залип поглядом.

— Одного разу ти закохаєшся і хтозна, коли це станеться. Може, навіть і в цьому селі, тому не зарікайся, — вона підморгнула і замовкла, поринаючи в думки. Парубок пропустив її слова повз вуха. Він і не планував виходити з дому всі ті три пекельні літні місяці в загубленому десь на краю світу селі — не те що कुдись гуляти, а тим паче закохуватись.

Біля старого, занедбаного в'їзного знаку вони повернули. Частина лігер повипадала, і можна було прочитати лише: «Н...ку...ськ». Міша, побачивши цю сумну картину — напіврозвалену стелу та повністю вбиту дорогу, ще більше засмутився. Дорога ставала дедалі гіршою, ніж була до цього. Авто затрусило, підвіска не витримувала. Жінка тихо лялася.

Невдовзі почали з'являтися перші хати. Спочатку — покинуті: зруйновані будинки, занехаяні подвір'я, вибиті шибки, гнилі

паркани. З даху однієї з таких хат стирчала розлога тополя. А потім і житлові: біля деяких будинків крутилися діти, а подекуди на випасі були прибиті телята чи кози. Побачивши незнайому машину, всі зупинялися й проводжали її настороженими поглядами. Діти, дорослі жінки й чоловіки, а ще більше бабусі, що сиділи попід дворами, втупившись очима, намагалися вгледіти, хто ж то їде на сирій, подряпаній у деяких місцях «Ауді» та, найголовніше, до кого прямують. Іще один поворот — і вулиця. Проїхавши декілька хат мати завершила і заглушила мотор.

— Ось і приїхали, — сказала і вийшла.

Будинок, не зважаючи на поважний вік, мав охайний вигляд. Сирі, недавно пофарбовані стіни, сині, як небо посеред сонячного дня вікна, білосніжні кутики. Старі ворота скрипіли самі по собі. Колись вони були зелені, а зараз лише болотний колір нагадував про їх яскраве минуле. Біля двору, над машиною та кухнею, височіла акація, метрів із двадцять заввишки. На лавці біля кухні сиділа стара, невисока, згорблена жінка і спостерігала за гостями. Сиве волосся вкутане в яскраву рожеву хустку. Міша виліз із машини слідом за матір'ю. Бабуся підійшла ближче й обійняла доньку.

— Привіт, люба, — промовила, стискаючи в міцних обіймах.

— Привіт, мамо.

Бабуся перевела погляд із дочки на онука, карі очі заблищали, і вмить вона опинилася поряд із ним.

— Як я тебе давно не бачила! — стара впилася в його чоло червоними від помади губами, залишаючи слід. Хлопець подумки відзначив, що потрібно буде якнайшвидше вмитися і змити відбиток. — Ходімо всередину, що ми тут стоїмо, як сироти. Ходімо-ходімо, — узяла обох за руки та повела у двір. Вхідні ворота голосно і їдко закрипіли — аж сироти побігли по шкірі. Міша зіщулився. Стоячи перед ворітьми, скинув оком на хлопця, що заходив у сусідський двір. Той також подивився на Мішу. Їхні погляди на мить перетнулися, і всередині щось стислося — стало неприємно і гидко. Чи то від того хлопця, чи то від незнайомого місця — невідомо. Йому захотілося втекти далеко й назавжди. Бажано додому, у свою кімнату на четвертому поверсі старої «сталінки».

Шпалери у квіточки, блакитна стеля. Стіл, накритий різними рушниками, стояв біля вікна. Навпроти столу, посеред веранди,

стояла велика стара шафа, а попід неї — ліжко, накрите колючим пледом. Бабуся стягнула зі столу рушники, і з-під них відкрилося наготовлене частування — на десяток людей, а не на трьох. Вона сіла на ліжко. Воно втомлено заскрипіло, немов кажучи, що його нарешті слід замінити, що воно стоїть тут не один десяток років і хоче відпочити. Але це був не більш ніж скрип, який облетів кімнату, відбився від стін зі шпалерами в маленькі квіточки й повернувся до ліжка, так і не передавши нікому своїх мольб.

— Їжте, милі, їжте, для вас готувала, — промовляла бабуся охриплим від старості голосом. Вона, для своїх сімдесяти з гаком, виглядала молодо. Будь-яка літня жінка могла позаздрити, тільки зі здоров'ям не пощастило.

Вони сіли за стіл. Мішина мати швидко ковтала їжу — дуже в дорозі зголодніла, а сам Михайло неохоче насипав пів тарілки салату і, не відриваючи погляду, щось колупав у ньому. Хлопцю було неприємно, що його завезли в якесь нікому невідоме село без інтернету, нормальних умов проживання і, найголовніше, друзів. «Що я тут буду робити? Корів рахувати?» — думав юнак.

Мати з бабусяю щось обговорювали, Міша їх не слухав. А нащо? Чим йому допоможуть розмови двох дорослих жінок у виживанні в селі? Правильно — нічим. Тому він обрав найкращу, на його думку, тактику — поринути у роздуми, як перебути ці пекельно довгі три місяці. Так тягнулися хвилини, переростаючи в години. Час від часу зверталися і до самого хлопця та ставила стандартні для його віку питання: «Наречена вже є?» і — найжахливіше, від якого Мішу мимоволі дрижаки брали, — «Коли правнуки?». Хлопець неохоче відповідав і знову поринав у роздуми.

Стрілки годинника перейшли за сьому вечора. Жінки обговорили, мабуть, усе, що можна, і взялися до обговорення всіх гріхів односельців. За вікном була прекрасна погода. Сонце вже почало потроху червоніти, вітер повністю стих, листя застигло. Тиша. Лише рев телят вдаліні порушував її. Мішині очі були прикуті до вікна, а саме до вулиці. Дивився і бачив свій двір біля свого будинку у місті. Його манило й ламало, хотілося втекти, побігти назад, до рідного міста, до улюбленої багатоповерхівки, заховатися у своїй кімнаті, під кількома покривалами.

— Йой, — вскочила баба, вивівши Мішу з роздумів, — То вже сьома? У мене ж ще господарство не попоране! Най її мати! — побігла до дверей і почала взувати старі кирзаки. Мати встала за бабою.

— Мішо, я піду речі повиношу, а ти поки піди прогуляйся, може, друзів знайдеш, — підморгнула жінка.

— Я краще піду прочитаю чи телевізор подивлюсь. А він тут взагалі є?

— Дзуськи! Йди походи, повивчай село. Може, до річки сходи...

— І втопись, — перебив її син, — Я тебе зрозумів, мені тут не раді, — юнак різко вскочив із-за столу та ображено пірнув у двері вслід за старою. Якби була змога, ще й дверима гепнув, як зазвичай робив.

— Та чому одразу топитися... Можна ж просто на гарні краєвиди подивитися, — уже в порожнечу говорила жінка, тихо зітхаючи.

Хвіртка знову заскрипіла, викликаючи нову хвилю сиріт. Перше, що впало в очі, — це напіврозвалена хата. Воріт не було, обійстя заросло високим бур'яном. Там, окрім дикого винограду, що дуже вирізнявся своїм червоним листям, були ще білі ромашки й жовті квіти, назви яких він не знав. Проходячи повз, Міша з побоюванням зазірав у вікна, уявляючи, що звідти може вискочити хто завгодно — чи то вовкулака заввишки з три метри, чи то місцевий п'яничка, якийсь дід Вася чи Валера.

Люди, які стояли обіч дороги, прискіпливо спостерігали за ним, за кожним рухом і кроком, наче від цього залежить, чи буде він тут жити, чи ні. Хвиля страху прокотилася тілом, пронизуючи кожну клітину. Йому ще ніколи не було так лячно. Ні, не через те, що його можуть затюкати або, ще гірше, спалити на вогнищі, як то робили в давнину. Скоріше за те, що він може загубитися, зайти не туди чи щось на кшталт того. Боявся, що сільські хлопці можуть докопатися до його висвітленого волосся і сережок у вухах. Боявся, що можуть побити ні за що.

Ще одне перехрестя: далі дорогою йшло продовження вулиці, ліворуч — прохід до тих закинутих, занедбаних хат, праворуч —

шлях, який вів у невідомість. Високі горіхи, що росли, здавалось, до небес, розляглися тінню над дорогою, даючи прихисток від палючого сонця в спекотні дні. Він повернув у горіховий провулок. Листя дерев зачіпало голову, тож доводилося пригинатися. Вийшовши, він опинився на ще одній такій самій вулиці, з такими ж будинками. Придивившись, він побачив у далечині річку — вона вилася поміж золотавих полів, ковзала між крутими схилами, мов змія зі срібла, що ніжно обіймає землю. Міша завмер, наче зачарований: дихання перехопило, а серце спинилося на мить — від захвату він не міг ані поворухнутися, ані відвести погляду. Рука повільно потягнулася до кишені по телефон. Він хотів сфотографувати це. Ні, він мусив це зробити. На екрані висвітилося фото долини на тлі заходу сонця. «Добре, ця прогулянка стає не такою і жакливою», — подумав про себе. — «Коли приїду додому, потрібно буде похизуватися цими фото, нехай від заздрості помруть».

Темнішало. Вздовж хат увімкнулися ліхтарі. З полів навпроти гнали худобу. Хтось голосно лаявся. Вдалині Міша побачив дитячий майданчик і попрямував туди зі сподіванням, що там нікого не буде, і він зможе спокійно посидіти. Але що ближче наближався, то більше згасала надія побути на самоті. Там сидів якийсь хлопець і загадково дивися в далечінь, хитаючись на гойдалці.

Розділ 2

Дві гойдалки

Ноги тонули в піску, забиваючись крізь тканину всередину взуття. Дитячий гамір, що долинав здалеку, перебивав скрип гойдалки — тієї самої, на якій качався невідомий парубок. Він не звертав уваги на Мішу, що стояв біля входу на дитячий майданчик, удаючи, що не помічає його. Міша пильно свердлов його поглядом, наче якийсь експонат у музеї, від чого ставало трохи лячно. У вухах невідомого встромлені чорні дротові навушники. Руки ховалися в кишенях яскравого жовтого худі із зеленими вставками на рукавах. Чорне коротке волосся стирчало в різні боки, наче його господар щойно прокинувся.

Хлопець здавався Міші знайомим. Але де він міг його бачити, якщо приїхав декілька годин тому? Можливо, серед витріщак, які спостерігали за машиною, або серед когось із проїжджих на велосипедах, що прямували в місто? Конкретної відповіді не було й не могло бути. Де він міг побачити цю людину, навіть не виходячи з хати? Ніде. От і він так подумав, дістаючи телефон та намагаючись знайти хоч якийсь інтернет, щоб запостити фото в стрічку Інстаграму. Як не крутився, як не підіймав руки й не танцював із телефоном — усе було марно. Навіть сама жаклива «сшка» не ловилась у цій глухомані. Він здався й сів на гойдалку.

— Тут немає мобільного.

— Що? — Міша повернув голову в напрямку, звідки йшов тихий чоловічий бас. Хлопець на сусідній гойдалці із цікавістю спостерігав за Мішею. На вустах вигравала легка крива усмішка, а в очах палав маленький задирливий вогник.

— Тут, — трохи голосніше, — немає мобільного інтернету, можеш і не намагатися. Не вийде, — той тихо, ледь чутно, захищав.